

Rechtskundig Weekblad

Vereeniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elken Zondag

Abonnementsprijs : 300 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Beheer en Redactie : Mr René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen.

Beschouwingen betreffende een wetsvoorstel houdende hervorming van het statuut van de Naamlooze Vennootschap

Door E. MALLIEN

Doctor in de Rechten, Doctor in de Economische Wetenschappen, Directeur in de N. V. Kredietbank

het Studiebureau van de C. V. P. heeft een wetsvoorstel gemaakt houdende wijziging van het juridisch statuut der naamlooze vennootschap. Dit voorstel vormt een synthese van verschillende reeds vroeger geplande hervormingen, waaraan een zeker aantal nieuwe suggesties worden toegevoegd.

Daarin vindt men grootendeels terug : de ontwerpen die door het Vast Comité voor Wetgeving werden opgemaakt en aan het Parlement onderworpen op 7 Juni 1939, het voorontwerp van de Professoren Fredericq en Van Houtte, gedrukt in « La Revue Pratique des Sociétés » in Augustus 1946, en zekere hervormingen ontleend aan de vreemde wetgevingen, namelijk de Duitse wet van 30 Januari 1937 op de vennootschappen op aandeelen.

De grondbeginselen, die het hervormingsontwerp beheerschen, zijn van drieërlei aard :

a) Het vormen van een naamlooze vennootschap moet voorbehouden blijven aan genoegzaam belangrijke ondernemingen, die zich in de noodzakelijkheid bevinden beroep te doen op de massa van het gespaard vermogen, ten einde de onmisbare kapitalen te verzamelen;

b) Tot heden nam het kapitaal een vooraanstaande, zoo niet uitsluitende plaats in bij de algemeene leiding van de onderneming, waargenomen door bemiddeling van de algemeene vergadering die alleen bekleed was met de bevoegdheid om de beheerders van de vennootschap aan te wijzen en om aan deze ontlasting voor hun beheer te verleenen.

Voortaan bestaat er aanleiding om op een gelijk plan te plaatsen : het kapitaal, den ondernemer of het hoofd van de onderneming en den arbeid. Het maatschappelijk beheer moet uitgeoefend worden

tegelijk door deze drie elementen, die alle in den raad van beheer moeten vertegenwoordigd zijn;

c) De onderneming, die den juridischen vorm van de naamlooze vennootschap aanneemt, moet zooveel mogelijk verpersoonlijkt worden. Dit doel zal worden bereikt in den persoon van den beheerder en van den aandeelhouder. Het ambt van beheerder zal niet meer een lastgeving, een mandaat zijn, maar een functie, en de verantwoordelijkheid van den beheerder wordt in sterke mate verhoogd. De openbaarheid, de controle en de sociale actie worden aanzienlijk uitgebreid. Verschillende maatregelen zijn voorzien tot aanmoediging van den aandeelhouder, die van de hem door de wet toegekende voorrechten en bevoegdheden gebruik wil maken.

In het eerste deel van deze studie willen wij beknopt de voornaamste wijzigingen samenvatten, die door het wetsvoorstel worden naar voren gebracht om die doeleinden te verwezenlijken. In het tweede deel geven wij commentaar en eventueel kritiek betreffende die voorgestelde punten.

I. — OVERZICHT VAN DE VOORNAAMSTE WIJZIGINGEN

Het hervormingsontwerp betreft voornamelijk :

- De beperking van den vorm der naamlooze vennootschap tot de ondernemingen die genoegzaam belangrijk zijn;
- De controle over de inbrengen in natura;
- Het stelsel der aandelen op naam en der aandelen aan toonder;
- De samenstelling van den raad van beheer;
- De verantwoordelijkheid van de beheerders en de rechtsvordering van de minderheid;
- Het statuut van de commissarissen;

- De regeling van de verhooging van het kapitaal;
- De uitgifte van obligaties;
- De balans en de rekening van winst en verlies.

A. *De beperking van den vorm der naamlooze vennootschap tot ondernemingen die genoegzaam belangrijk zijn.*

Het voorstel voorziet dat het kapitaal van de naamlooze vennootschap ten minste fr. 10.000.000 moet bedragen. Om zeker te zijn dat dit minimum behouden blijft tijdens gansch den bestaansduur van de vennootschap, wordt voorgesteld art. 103 van de samengeordende wetten op de vennootschappen door volgende tekst aan te vullen:

« Indien, na vijf opeenvolgende jaarlijksche balanssen, de verliezen zoodanig zijn dat, na aftrek van hun bedrag, het kapitaal geen 10 miljoen frank meer bereikt, moet de vennootschap den naamloozen vorm verlaten binnen zes maanden na de goedkeuring van de laatste dier balansen. »

B. *Controle over de inbrengen in natura.*

Artikel 30 van de samengeordende wetten bepaalt dat de akte van de vennootschap een opgave van de niet in geld gedane inbrengen moet bevatten. Ten einde beter de misbruiken, waartoe zoodanige inbrengen kunnen aanleiding geven, te bestrijden, voorziet het voorstel dat hun inhoud en hun waarde zal vastgesteld worden door een door de Bankcommissie aangewezen deskundige. Het verslag van dezen deskundige zal als bijlage gepubliceerd worden bij de akte van oprichting. De onpartijdigheid van het oordeel van bedoelden deskundige wordt gewaarborgd doordat hij niet zal mogen benoemd worden tot het ambt van commissaris der vennootschap gedurende drie jaar te rekenen van den datum der oprichting.

C. *Het stelsel der aandeelelen op naam en der aandeelelen aan toonder.*

De opstellers van het wetsvoorstel kiezen op stellige wijze partij voor het op naam stellen van al de aandeelelen der naamlooze vennootschappen. Zij meenen nochtans dat deze hervorming slechts geleidelijk kan tot stand worden gebracht. Als eerste stap stellen zij voor dat het aandeel, ingeschreven op naam van een physiek Belgisch persoon, zal genieten van een stemrecht dat het dubbel zal zijn van het stemrecht verbonden aan het aandeel aan toonder, voor zoover de inschrijving op naam van den begunstigde ten minste twee jaar oud is op den dag van de algemeene vergadering. Deze hervorming vindt gedeeltelijk haar reden in de zorg om bij de aandeelhouders de « affectio societatis » aan te wakkeren.

D. *De samenstelling van den raad van beheer.*

De naamlooze vennootschappen zullen moeten beheerd worden door een raad van beheer, samengesteld uit ten minste zes en ten hoogste twaalf leden. De leden worden verkozen onder twee categorieën van belanghebbenden. Ten minste één derde van het aantal beheerders moet op verplichtende wijze worden aangewezen uit de personen die werkelijke en dagelijksche functies in de vennootschap waarnemen. De overigen worden vrijelijk verkozen door den algemeenen raad der aandeelhouders. Tot

de beheerders van de eerste categorie zullen behoren:

1. Het ondernemingshoofd, d.w.z. de persoon die wettelijk en dagelijks de voornaamste functies van bestuur uitoefent;

2. Twee titularissen aangewezen door de leden van den bedrijfsraad, afgevaardigden van het personeel, genomen uit de personen die sedert ten minste vijf jaar in dienst van de vennootschap staan. Wanneer het een nieuwe naamlooze vennootschap geldt, wordt deze laatste voorwaarde vervangen door de verplichting om den titularis te verkiezen onder de personen die in dienst traden in den loop van de twaalf eerste maanden na de oprichting van de vennootschap;

3. De overigen worden gecoöpteerd door de beheerders en genomen uit het bestuurspersoneel van de onderneming.

De aanwijzing van titularissen door den bedrijfsraad is echter slechts van toepassing op de naamlooze vennootschappen die een wettelijk opgelegden bedrijfsraad hebben, werkzaam sedert ten minste één jaar.

De beheerders, aan te stellen door den algemeenen raad, worden benoemd voor een termijn die door de statuten wordt bepaald, welke termijn echter zes jaar niet mag overschrijden. Zij kunnen steeds worden herroepen door de algemeene vergadering.

De beheerders, aangewezen door de leden van den bedrijfsraad, worden benoemd voor een termijn van vier jaar. Zij kunnen niet worden herroepen tenzij wanneer zij een veroordeeling hebben ondergaan wegens een misdrijf tegen de strafrechtelijke bepalingen van de wet betreffende de handelsvennootschappen. Zij kunnen geschorst worden in hun functie van zodra de publieke vervolging is ingesteld.

De gecoöpteerde beheerders worden aangewezen voor een termijn die wordt bepaald door de statuten, doch zes jaar niet mag overschrijden. Zij kunnen te allen tijde worden herroepen door den algemeenen raad.

Er wordt voorzien dat de beheerders, aangewezen door den bedrijfsraad, niet mogen afgedankt worden als arbeiders van de onderneming, tenzij door den raad van beheer en wegens grove fout, die een afanking op staanden voet rechtvaardigt.

Het wetsvoorstel beperkt het aantal van de mandaten die dezelfde persoon gerechtigd is uit te oefenen. Niemand mag in meer dan één naamlooze vennootschap voorzitter zijn van den raad van beheer of een der beheerders verkozen in de categorie dergenen die werkelijke en dagelijksche functies in de vennootschap uitoefenen. Daarbuiten mag niemand beheerder zijn in meer dan zes Belgische naamlooze vennootschappen.

De meerderheid der leden van den raad van beheer moet van Belgische nationaliteit zijn.

Wat betreft de bezoldiging van de beheerders, wordt voorzien dat de algemeene raad der aandeelhouders het bedrag van de vaste vergoeding en van de zitpenningen, eventueel aan de beheerders toe te kennen, zal bepalen. De statuten en, bij voorkomend geval, de algemeene vergadering, kunnen tantièmes verleen aan de beheerders, maar het bedrag dezer

tantièmes zal verplichtend moeten vastgesteld worden naar verhouding van de globale massa der uitgedeelde winsten.

De beheerders, die het personeel vertegenwoordigen, en de bestuurders moeten geen zekerheid stellen zooals voorzien in de artikelen 57 tot 59 van de samengeordende wetten op de vennootschappen.

E. Verantwoordelijkheid van de beheerders en rechtsvordering van de minderheid.

De huidige wet regelt, in haar artikel 79, alinea 3, de verantwoordelijkheid van de beheerders als volgt:

« Na aanneming van de balans, doet de algemeene vergadering uitspraak, bij bijzondere stemming, over de ontlasting te geven aan de beheerders en commissarissen. Deze ontlasting geldt alleen voor zooveel de balans noch weglating, noch valsche aanwijzing bevat, den waren toestand der vennootschap verbergende, en, als het betreft verrichtingen buiten de statuten, slechts wanneer deze bijzonder zijn vermeld in den op-» roepingsbrief. »

Het voorstel tot hervorming versterkt in ruime mate deze verantwoordelijkheid, hierbij steunend op het principe dat de beheerders geen mandatarissen maar wel organen van de vennootschap zijn. De nieuwe tekst beschouwt de buiten de statuten verrichte handelingen als handelingen die klaarblijkelijk in strijd zijn met het maatschappelijk belang, voor zoover zij volbracht zijn geweest met het opzet dit belang te schenden.

Die daden vormen, in de opvatting van de opstellers van het ontwerp, een waar misbruik van macht, dat de verantwoordelijkheid van de beheerders zou tot gevolg hebben.

Het ontwerp neemt verder de voorstellen over van het comité voor wetgeving, welke voorstellen de rechtsvordering van de minderheid invoeren. Een of meer aandeelhouders, samen optredend, kunnen tegen de beheerders en commissarissen de maatschappelijke rechtsvordering, voorzien in de artikelen 62 en 65, al. 3, der geordende wetten, instellen. Wanneer deze vordering steunt op een overtreding van de bepalingen der wet op de vennootschappen of der statuten, kan zij ingesteld worden door één enkelen aandeelhouder, die slechts één aandeel bezit. In de andere gevallen, d.w.z. wanneer de vordering steunt op een fout van beheer, is zij slechts ontvankelijk indien de aandeelhouder of de aandeelhouders die ze instellen bezitten, hetzij één twintigste van het getal der aandelen of deelen bewijzen, die het kapitaal vertegenwoordigen, hetzij één twintigste van het getal der aandelen of deelen bewijzen van om het even welke categorie, indien er meer soorten van aandelen bestaan.

De eischers moeten bovendien bewijzen dat zij aandeelhouders zijn, en, bij voorkomend geval, dat zij van het vereischte getal aandelen of deelen bewijzen eigenaars waren den laatsten dag waarop de neerlegging van de titels kan worden gedaan met het oog op de statutaire algemeene vergadering, geroepen om zich over de ontlasting uit te spreken. Het is niet noodzakelijk dat de aandeelhouders, die de minderheid vormen, hun titels behouden geduren-

de den ganschen loop van het proces. Het is voldoende dat een of meer aandeelhouders blijven bestaan, welke ook het getal titels weze waarover zij beschikken. Nochtans, de aandelen die gediend hebben bij de stemming over de ontlasting van de beheerders en commissarissen kunnen niet meer worden aangewend tot staving van de rechtsvordering tot verantwoordelijkheid.

De grondslag van de rechtsvordering is de contractuele verantwoordelijkheid, niet de aquiliaansche verantwoordelijkheid. Aan de verweerders behoort het te doen blijken van het bewijs dat zij geen schuld hebben.

Schikkingen werden getroffen om te voorkomen dat een of meer aandeelhouders de rechtsvordering zouden instellen op lichtzinnige wijze of alleen in hun eigen belang, alsmede om elke transactie van de verweerders te verhinderen, die geen rekening zouden houden met de belangen van de vennootschap. De vordering moet gevoerd worden in naam van de vennootschap en te haren voordeele; zij kan uit haar zelf geen voordeel opleveren aan hen die ze instellen.

Wanneer zij afgewezen wordt, moeten de aandeelhouders, die de vennootschap vertegenwoordigen, persoonlijk tot de kosten worden veroordeeld, overeenkomstig artikel 132 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering. Indien gebleken is dat de eisch werd ingesteld op roekeloze wijze, zullen de eischers persoonlijk gehouden zijn de aan de vennootschap veroorzaakte schade te herstellen.

Eindelijk moet de rechtsvordering, door een minderheid van aandeelhouders aangevangen op grond van een fout van beheer, afgewezen worden indien de verweerders slechts een lichte fout hebben begaan en bewijzen dat zij gehandeld hebben met het oog op het gemeenschappelijk voordeel van de vennoten en met het inzicht om het maatschappelijk doel te verwezenlijken. Om te verhinderen dat chantage het aanzien van de vennootschap zou schaden, wordt voorzien dat de rechtbank partijen hoort in de raadkamer. Eens de vordering ingesteld, mogen de verweerders met de vennootschap geen dading meer aangaan zonder de toestemming van de aandeelhouders-eischers. Wat de verantwoordelijkheid betreft, wordt geenerlei onderscheid gemaakt tusschen de verschillende categorieën van beheerders. Voor allen is de verantwoordelijkheid gelijk, van zoodra zij hun ambt hebben aanvaard.

F. Het statuut van de commissarissen.

Ten einde verbetering te brengen in de onvoldoende controle over de naamloze vennootschappen, voorziet het voorstel een belangrijke wijziging van het statuut der commissarissen. Deze wijzigingen strekken er toe in hoofde van de controleurs der ondernemingen twee hoedanigheden te vrijwaren, die onmisbaar worden geacht om de goede uitvoering van hun taak mogelijk te maken, namelijk: de technische bekwaamheid en de onafhankelijkheid.

Om de bekwaamheid te verzekeren wordt voorgesteld aan de vrijelijk door den algemeenen raad verkozen commissarissen geagreëerde commissarissen toe te voegen.

Het geheele getal van de commissarissen wordt

beperkt tot drie per vennootschap. De duur van hun mandaat is ten minste drie jaar.

Minstens een der commissarissen moet genomen worden uit de personen die door de agreatie-commissie zijn aanvaard. Wanneer er slechts één commissaris is, moet hij verplichtend geaggreëerd commissaris zijn. Voor de werking van de agreatie-commissie zal men als voorbeeld nemen de organisatie van de Bankrevisoren en van de commissie voor contrôle der financiële ondernemingen, voorzien door het wetsvoorstel van den heer Ronse betreffende de holding-vennootschappen.

Een Koninklijk besluit zal de voorwaarden bepalen die door de kandidaten vervuld moeten worden om tot de functie van geaggreëerd commissaris te kunnen aangenomen worden.

De commissarissen kunnen steeds uit hun ambt herroepen worden door de algemeene vergadering der aandeelhouders. Ten aanzien van de geaggreëerde commissarissen kan deze herroeping slechts geldig beslist worden, indien zij op de dagorde werd gebracht en indien de commissaris daarvan werd verwittigd door den raad van beheer ten minste vijftien dagen vóór de vergadering, zulks bij aangeteekend schrijven vermeldend den geaggreëerden commissaris die zal voorgesteld worden om hem op te volgen.

Wanneer, ten gevolge van overlijden of anderszins, er geen geaggreëerd commissaris meer is, moet de raad van beheer zonder verwijl de algemeene vergadering bijeenroepen om te voorzien in de vervanging van den ontbrekende geaggreëerden commissaris. Indien de algemeene raad nalaat binnen drie maand een geaggreëerd commissaris aan te stellen, wijst de agreatie-commissie zelf een voorloopig geaggreëerd commissaris aan.

De onafhankelijkheid van de commissarissen zal gevrijwaard worden door de vastheid van hun vergoeding en door de toepassing van een reeks onverenigbaarheden. De vergoeding van al de commissarissen is een vaste. Wat betreft de geaggreëerde commissarissen, wordt de vergoeding voorgesteld door de algemeene vergadering en vast bepaald door de agreatie-commissie. Buiten die bezoldiging, mogen de commissarissen, zij wezen geaggreëerd of niet, geenerlei voordeel van de vennootschap ontvangen. Zijn uitgesloten van de functie van de commissaris, eenzijdig de personen die eenige functie uitoefenen in de vennootschap waarover zij het toezicht hebben, en anderzijds de bloedverwanten en aanverwanten in de rechte linie, evenals de echtgenoot, de vennoot of de bediende van de beheerders of bestuurders der gecontroleerde vennootschap.

Het verbod wordt nog versterkt ten aanzien van de geaggreëerde commissarissen. Het verbod aangaande de functies strekt zich te hunnen opzichte uit tot al de naamlooze vennootschappen, de gecontroleerde en de overige. Nochtans mag de geaggreëerde commissaris de functie van beheerder waarnemen in een andere naamlooze vennootschap, met de toelating van de agreatiecommissie. De uitsluiting op grond van verwantschap wordt ten aanzien van de geaggreëerde commissarissen uitgebroid tot de zijlinie en in deze linie tot den vierden graad.

Hij die geen enkel mandaat van geaggreëerd commissaris meer uitoefent mag niet, gedurende drie jaar na zijn ontslag of na het verstrijken van zijn mandaat, tot beheerder of tot bestuurder worden benoemd in een naamlooze vennootschap, tenzij de agreatiecommissie zulks toelaat. Ten einde de contrôle nog doelmatiger te maken, bepaalt het wetsvoorstel dat de staat, die den actieven en passieven toestand opgeeft, en wiens afgifte aan de commissarissen moet gedaan worden eenmaal ieder semester, zooals voorzien in artikel 65 der samengeordende wetten, aan de commissarissen zal moeten onderworpen worden elke twee maand.

De verantwoordelijkheid der commissarissen wordt verscherpt. Zij is dezelfde voor alle commissarissen, zij wezen geaggreëerd of niet; zij wordt beheerscht door dezelfde regelen als de verantwoordelijkheid van de beheerders.

Het wetsvoorstel voorziet eveneens het afschaffen van den algemeenen raad, vermits de bevoegdheden van de commissarissen en de beheerders uit hun aard verschillend zijn.

Deze bepaling verhindert niet dat de commissarissen en de beheerders samen zouden voorzien in de voorloopige vervanging van een beheerder, in geval de plaats is opgevallen. De geaggreëerde commissarissen zijn niet verplicht een zekerheid te stellen.

G. Regeling van de vermeerdering van het kapitaal.

Thans is een vennootschap vrij haar kapitaal onbeperkt te vermeerderen, onder voorbehoud alleen dat de wetsbepalingen betreffende de publieke uitgften worden in acht genomen. Zij kan zoodanige vermeerdering doen, ook indien zij niet de maatregelen getroffen heeft, die noodzakelijk zijn om het door de aandeelhouders onderschreven kapitaal tot haar beschikking te doen stellen.

Het wetsvoorstel voorziet dat voortaan geen vermeerdering van kapitaal door onderschrijving in geld zal kunnen geschieden, indien het reeds onderschreven kapitaal niet volledig is opgeroepen geweest.

In geval deze bepaling wordt overtreden, zal het kapitaal, dat reeds vóór de vermeerdering werd onderschreven, van rechtswege en geheel opvorderbaar worden, niettegenstaande elk daarmede strijdig beding.

Een uitzondering wordt voorzien ten voordeele van de vennootschappen, opgericht krachtens een bijzondere wet of wier statuten goedgekeurd werden door een wet, alsook ten voordeele van de vennootschappen voor verzekering, voor hypothecaire leeningen en voor grondcrediet. Schikkingen worden eveneens genomen om te beletten dat een groep van aandeelhouders zich het voordeel voorbehoudt van een kapitaalsvermeerdering die wordt verwezenlijkt door inbreng in geld. Verschillende gevallen kunnen voorkomen :

- Indien slechts één categorie van titels bestaat, hebben de aandeelhouders een recht van voorkeur bij die onderschrijving, naar verhouding van het aantal van hun titels.
- Indien meer categorieën van titels voorhanden zijn, hebben de aandeelhouders, eigenaars van aandelen of deelbewijzen, die het kapitaal ver-

tegenwoordigen, naar verhouding van het gedeelte van het kapitaal dat zij vertegenwoordigen, een recht van voorkeur bij de onderschrijving van die aandelen. Die verhouding kan gewijzigd worden door een bepaling van de statuten.

Voorzien wordt eveneens dat de aandeelhouders het recht zullen hebben de vermeerdering van het kapitaal te onderschrijven tot aan het verstrijken van den termijn van één maand volgend op de bekendmaking van de notice in de bijlagen van het Staatsblad.

H. Uitgifte van obligaties.

Tot heden was het bedrag van de obligataire leeningen, aangegaan door de naamlooze vennootschappen, slechts beperkt ten aanzien van de uitgiften met premien.

Het wetsvoorstel vult de bepaling van art. 100 der samengeordende wetten aan door te verbieden dat om het even welke obligaties zouden worden uitgegeven, wier bedrag het gestorte kapitaal en de reserves, na aftrek van de verliezen, zooals zij blijken uit de laatste balans, zou overschrijden. Deze beperking is niet van toepassing op de vennootschappen die een bijzonder statuut genieten.

I. De balans en de rekening van winst en verlies.

Om op meer volledige wijze de aandeelhouders en de derden in te lichten aangaande den werkelijken toestand van de maatschappelijke zaken, werden verschillende maatregelen overwogen betreffende de bescheiden onderworpen aan de openbaarheid naar binnen en naar buiten.

Wat betreft de publiciteit naar binnen, stelt het ontwerp voor dat in de bijlage van den inventaris zouden vermeld worden, niet alleen de schulden die de leiders tegenover de vennootschap hebben aangegaan, maar ook de kredieten die deze heeft verleend, en de waarborgen die zij heeft toegestaan ten voordeele van de beheerders en de bestuurders.

Bovendien zullen deze bijlage en het verslag van den raad van beheer en van de commissarissen niet meer alleen aan de commissarissen medegedeeld worden. De aandeelhouders zullen zonder kosten een exemplaar van deze processen-verbaal kunnen bekomen vijftien dagen vóór de algemeene vergadering. Zij beschikken aldus over den noodigen tijd om zich in te lichten met het oog op de stemming ter algemeene vergadering.

Wat betreft de publiciteit naar buiten, deze slaat op de balans en de rekening van winst en verlies. In plaats van zijn toevlucht te nemen tot het strakke stelsel der balansen van hetzelfde type, voorzien door de Deutsche wet op de vennootschappen op aandelen, vereischt het voorstel de vermelding van een minimum aan rubrieken, die geschikt zijn om den lezer klaarheid te geven nopens den gang der exploitatie en de intrinsieke waarde der onderneming.

In de balans moet verplichtend een ruimere reeks van rubrieken worden opgenomen dan tot nu toe voorgeschreven was bij artikel 77 van de samengeordende wetten. In onderscheidene artikelen worden op het actief vermeld :

- 1) de kosten van oprichting en, bij voorkomend geval, van vermeerdering van het kapitaal of

uitgifte van obligaties;

- 2) de grondstukken en gebouwen;
 - 3) het materieel en de gereedschappen;
 - 4) de brevetten en de fabrieksmerken;
 - 5) de schuldvorderingen tegenover de aandeelhouders voor het niet gestorte gedeelte van het kapitaal;
 - 6) de schuldvorderingen wegens levering van koopwaren en prestatie van diensten;
 - 7) de schuldvorderingen tegenover de filiale vennootschappen;
 - 8) alle andere schuldvorderingen tegenover derden;
 - 9) de grondstoffen, de voorraden, de afgewerkte producten, de koopwaren;
 - 10) de in een Belgische en vreemde beurs voor publieke fondsen genoteerde waarden;
 - 11) de niet genoteerde waarden;
 - 12) de beschikbare kasvoorraad op de bank of op de postcheque;
 - 13) de participaties, welke hun vorm ook weze, in syndicaten of andere handelsvennootschappen;
 - 14) de verhalen van de vennootschappen wegens haar verbintenissen als borg, aval, of medeverbondene, uit welken hoofde ook;
- Op het passief :

- 1) het kapitaal en, wanneer er verschillende categorieën van titels of deelbewijzen zijn, het kapitaal vertegenwoordigd door ieder van deze categorieën;
- 2) de wettelijke reserve;
- 3) de andere reserves;
- 4) het verschuldigd gebleven bedrag van elke leening, met vermelding van de leeningen met hypotheek of pand en die zonder zakelijke waarborgen;
- 5) het bedrag van de leeningen op korten termijn, met vermelding van die welke met waarborgen en die welke zonder zakelijke waarborgen werden aangegaan;
- 6) de schulden ontstaan uit leveringen van koopwaren of prestaties van diensten, met vermelding van de schulden op korten en die op langen termijn, de schulden met hypotheek of pand en die zonder zakelijke waarborgen;
- 7) de schulden tegenover de filiale vennootschappen, met vermelding van de schulden op korten en die op langen termijn, de schulden met hypotheek of pand en die zonder zakelijke waarborgen;
- 8) de door de maatschappij aangegane verbintenissen op gebied van aval, borgstelling en andere waarborgen.

De rekening van winst en verlies moet in onderscheidene artikelen vermelden :

- 1) de herschattingen van de voorraden;
- 2) de herschattingen van de portefeuille;
- 3) de verkooping van belangrijke vastgelegde activa;
- 4) de exploitatiewinsten.

Ten einde een gemakkelijke vergelijking van de bekomen uitslagen toe te laten, bepaalt het ontwerp dat, wanneer de balans of de rekening van winst en verlies in een anderen vorm dan dien van het vorig dienstjaar wordt voorgesteld, er aanlei-

ding bestaat om die bescheiden, opgemaakt in den vorm van het vorig jaar, als bijlage mede te deelen.

II. BESPREKING VAN HET WETSVORSTEL.

Het nut van een hervorming van het statuut der naamlooze vennootschappen in België wordt doorgaans erkend in alle belanghebbende kringen.

Die hervorming bleek reeds noodzakelijk in 1939; zij wordt een dringende aangelegenheid na de beëindiging veroorzaakt door den voorbije oorlog.

De juridische bouw van de naamlooze vennootschap houdt inderdaad nauw verband met de economische en sociale organisatie van het land. Deze ontwikkelt voortdurend verder en de naamlooze vennootschap, indien zij zich niet bij tijds aanpast, loopt gevaar een gedeelte van haar nut en haar belang in te boeten.

Anderzijds heeft de praktijk een zeker aantal leemten en gebreken van de naamlooze vennootschap in het licht gesteld, die aanleiding hebben gegeven tot misbruiken, waaraan bij hoogdringendheid een einde moet worden gemaakt. Men moet dus handelen, maar zulks behoort te geschieden met kennis van zaken en met voorzichtigheid, om de stoornis te beletten of tot een minimum te verminderen, die door een wijziging van een vitaal orgaan kan worden veroorzaakt in de economische en sociale organisatie.

De naamlooze vennootschap is een levend en soepel wezen; zij is niet onveranderlijk in haar vorm en in haar bouw. Zij vormt een economisch werktuig dat op geregelde tijden moet nagezien en verbeterd worden om het zoo volkomen mogelijk aan te passen aan de eischen van den tijd. Het ideale statuut der naamlooze vennootschap bestaat hierin dat het niet verouderd weze, noch op de gebeurtenissen vooruitloopt, maar beantwoordt aan den huidige toestand.

Het voorstel, dat hiervoren geschetst wordt, bevat een gansche reeks van hervormingen die men zonder aarzelen kan goedkeuren. Daarnaast geven sommige voorgestelde wijzigingen stof tot voorbehoud. Deze willen wij nader onderzoeken in opbouwenden geest en met de hoop in zekere mate bij te dragen tot het navorschen van een redelijke oplossing.

A. Minimum-kapitaal van Fr. 10.000.000.

Het echte criterium voor het toepassingsgebied der naamlooze vennootschap is voorzeker niet de mogelijkheid aandeelen op naam uit te geven of het risico te beperken tot het bedrag van den maatschappelijke inleg. Deze eigenschappen zijn in werkelijkheid niet anders dan het logisch gevolg van het ware criterium bestaande in de technische mogelijkheid gemakkelijk beroep te kunnen doen op een groote massa van belanghebbenden. Het nut van de naamlooze vennootschap en hare ruime verspreiding dagteekenen van den tijd af der industrialisering van onze economie. De onrechtstreeksche productie, door middel van een steeds meer ingewikkeld en kostend nijverheidsapparaat, heeft de aanzienlijke vastlegging van kapitalen door eenheid van de productie noodzakelijk gemaakt. Om de ontoereikende financiële eigen middelen van de oprichters te kunnen aanvullen, moest beroep kunnen worden gedaan op het spaarvermogen van de massa. De naamlooze vennootschap is bij uitstek het juridisch

middel dat het aanbrengen van kapitalen vergemakkelijkt. In verband hiermede zijn wij de meening toegedaan dat de verplichting om de naamlooze vennootschap samen te stellen met een minimum kapitaal van Fr. 10.000.000,— en de noodzakelijkheid om dit bedrag te behouden tijdens het bestaan van de vennootschap, als gerechtvaardigd kan beschouwd worden.

Immers, de financiële praktijk toont aan dat de openbare uitgifte van aandelen en obligaties meestal niet mogelijk is, indien men niet een minimum cijfer bereikt per uitgifte verrichting. De voorbereidende arbeid en de kosten van een openbare uitgifte zijn van zulken aard dat de financiële organismen zich moeilijk kunnen inlaten met het plaatsen van een uitgifte die van geringer belang is.

Men kan hieraan toevoegen dat het opsporen van kapitalen doorgaans mogelijk is door andere middelen wanneer het vereischte bedrag lager is dan de grens die vastgesteld is op Fr. 10.000.000. De redelijke toepassing van die hervorming onderstelt vanzelfsprekend vooraf dat de wetgever alle maatregelen neme om toe te laten dat de algemeene herschatting wordt gedaan van de posten der balansen van de vennootschappen, op grond van een coëfficiënt dat beantwoordt aan het huidig peil der prijzen. Soms is de opwerping gemaakt geweest dat de tamelijk hoge grens van het kapitaal aan kleinere ondernemingen zekere voordeelen ontnemt, waarvan de grootere vennootschappen kunnen blijven genieten. Om deze opwerping te beantwoorden volstaat het voorzeker te wijzen op de versterkte maatregelen betreffende de publiciteit, de verantwoordelijkheid en de controle, die in het hervormingsvoorstel worden voorzien. In geval deze hervormingen worden aangenomen, zal de vorm van de naamlooze vennootschap veel te strak en te ingewikkeld worden voor de kleine en gemiddelde ondernemingen. Meer dan waarschijnlijk zullen allen die de naamlooze vennootschap kunnen ter zijde laten — en dit zijn vooreerst de kleine en gemiddelde ondernemingen — er wel voor zorgen dien vorm te verlaten om de voorkeur te geven aan een van de andere vormen van handelsvennootschappen voorzien in het Wetboek van Koophandel.

Anderzijds mag men ook niet het gevaar overdrijven hierin bestaande dat een zeer ver gedreven beweging zou ontstaan tot concentratie van de ondernemingen. De gebeurlijke concentraties zullen voorzeker slechts tot stand komen bij met elkander verwante bedrijven die, ondanks hun verschillend juridisch wezen, reeds samen arbeiden. Een concentratie op het peil van fr. 10.000.000 moet overigens niet als een gevaar worden aangezien.

Al die opwerpen zouden zonder twijfel verdwijnen indien men er toe besloot twee categorieën van naamlooze vennootschappen te scheppen. Het eerste type zou datgene zijn hetwelk het wetsvoorstel voorziet; dit type blijft voorbehouden voor de ondernemingen wier kapitaal fr. 10.000.000 bereikt. Het tweede type zou minder formalistisch zijn; het zou nagenoeg beantwoorden aan het huidige statuut van de naamlooze vennootschap. Derwijze zouden er zijn: publieke naamlooze vennootschappen en private naamlooze vennootschappen. (Vervolgt).

Het vraagstuk der overmacht tijdens de ligdagen in zake Rivierbevrachting

En droit, on ne se contente pas d'affirmer, on prouve.

(Laurent, Principes de droit civil, I, éd. 1887, Avant-propos).

1. Stafhouder Constant Smeesters deed ons de eer aan in een der vorige nummers van het Rechtskundig Weekblad (1) enkele beschouwingen te wijden aan onze vroegere bijdrage over de gevolgen van overmacht op de overeenkomsten van rivierbevrachting (2).

Zijn betoog strekte er hoofdzakelijk toe onze stelling te weerleggen, dat ook de ligdagen vatbaar zijn voor schorsing door overmacht. Niettegenstaande al onze eerbied voor het doctrinaal gezag van onze tegenspreker, moeten wij verklaren dat zijn uiteenzetting ons niet heeft kunnen overtuigen.

Om voor te houden dat de wet van 5 Mei 1936, in tegenstelling met de vroegere regeling, de ligdagen vatbaar heeft gemaakt voor schorsing door overmacht steunden wij op louter objectieve gegevens.

Art. 22 der wet verklaart uitdrukkelijk dat de ligdagen van rechtswege intreden na afloop van de laad- of lostijd, zonder dat enige ingebrekestelling moet plaats grijpen.

De reden van deze afwijking van het vroeger stelsel wordt omstandig aangegeven door het proces-verbaal der vergadering van de Hoge Raad voor de Binnenvaart. De ingebrekestelling wordt afgeschaft omdat men voortaan de liggelden beschouwen wil, niet meer als schadevergoeding, maar als bijkomende vrachtprijs.

Wij gaven de volledige tekst van bedoeld proces-verbaal weer in par. 9 van onze vorige studie: hij laat aan duidelijkheid wel niets te wensen over.

Indien men echter de liggelden inschakelt in de vrachtprijs, maken de ligdagen noodzakelijk deel uit van de contractuele termijn voor laden of lossen. Hierdoor valt even noodzakelijk de enige reden weg, waarvoor vroeger de inwerking van overmacht terzake werd uitgeschakeld, nl. het feit dat niet laden binnen de zg. laadtijd of niet lossen tijdens de zg. lostijd toen werd beschouwd als een contractuele overtreding, waardoor dan het risico voor overmacht op de in mora gestelde overtreder kon afgewenteld worden.

2. Laten wij thans even nagaan welke opwerpingen door Mr Smeesters tegen onze redenering worden gemaakt.

De tekst der wet van 5 Mei 1936 is gegroeid uit typecontracten die geenszins tot doel hadden, en niet als juridisch gevolg konden hebben het bestaande recht te wijzigen.

Is dit geen blote bewering, zonder staving?

Waar is hier de bepaling van openbare orde, die het karakter van schadevergoeding aan de liggelden dwingend oplegde? Het karakter van schadevergoeding werd in België enkel door een traditionele rechtspraak vastgesteld, en niets belette dus enige andere regeling te aanvaarden. Van die mogelijkheid werd trouwens door de opstellers van het ontwerp van 1924 bewust gebruik gemaakt. Het proces-verbaal van 14 Juni 1924 verklaart zelf ter gelegenheid der bespreking van art. 2: « Les con-

ditions générales d'affrètement telles qu'elles sont » proposées dérogent sur plusieurs points soit à la » loi, soit à la jurisprudence généralement suivie » en matière de navigation intérieure. »

Wat nu het doel betreft waarmede het huidig art. 22 der wet oorspronkelijk werd opgesteld, dit blijkt uitvoerig uit de hogervermelde tekst van het Proces-verbaal van 1924.

3. Onze tegenspreker beweert echter dat de uiteenzetting betreffende de Franse rechtspraak enkel beoogde aan te tonen dat de niet verplichte ingebrekestelling ook reeds elders aanvaard werd, maar dat men de grondslag dier rechtspraak, zijnde het karakter van bijkomende vrachtprijs, toegekend aan de liggelden, niet nodig had om die oplossing te verrechtvaardigen: ingebrekestelling kan immers ook automatisch geschieden krachtens de wet.

Het komt ons voor dat bij deze redenering nogal vlug overgesprongen wordt van het *mogelijke* op het *werkelijke*.

Nergens hebben wij voorgehouden dat het niet theoretisch mogelijk was art. 22 ook te verklaren aan de hand van een ingebrekestelling *lege*. Wat wij echter wel betoogden is dat zulks *in feite* NIET is geschied.

De ganse argumentatie van Mr Smeesters beperkt er zich toe aan te tonen dat de afschaffing der verplichte ingebrekestelling niet *noodzakelijk* voor gevolg heeft dat het rechtskarakter der liggelden wordt gewijzigd. Maar onze stelling luidde niet eens dat de liggelden bijkomende vrachtprijs zijn geworden omdat de verplichte ingebrekestelling werd afgeschaft. Wij betoogden juist omgekeerd dat de voorafgaande ingebrekestelling werd afgeschaft omdat men in feite voorafgaandelijk een zuiver contractuele aard aan de liggelden had toegekend.

De voorgebrachte opwerping die er toe strekt het karakter van noodzakelijke oorzaak te ontkennen aan het feit der afschaffing van de ingebrekestelling, blijft dan ook volstrekt naast de kwestie, vermits onze uiteenzetting bedoelde afschaffing beschouwt, niet als oorzaak, maar als gevolg.

Het volstaat nu de reeds meer vermelde tekst van het proces-verbaal te herlezen om te zien dat de toestand zich werkelijk voordoet zoals wij betoogden.

De Franse rechtspraak wordt niet enkel ingeroepen om het niet revolutionnaire karakter der ingevoerde nieuwigheid aan te tonen. Er wordt integendeel uitvoerig gehandeld over de door deze rechtspraak aanvaarde grondslag waarop ook de nieuwe regeling wordt gegrondvest.

Onderlijnen wij nog even de bewuste zinsdelen van het verslag, want het komt er bij deze discussie vooral op aan niet af te wijken van de objectieve gegevens, die wij ter beschikking hebben:

« Si l'on admet que les surestaries ne sont qu'un » *accessoire du fret*, il paraît logique de décider » qu'elles sont dues de plein droit ... »

« C'est à cette solution que se rallie le projet » de la Chambre de Commerce ... »

« Le Conseil admet les stipulations des articles » 18, 19, 20, 21 et 22 telles qu'elles sont justifiées » ci-dessus. »

4. Het is o.i. niet mogelijk deze passages van het verslag uit te leggen in de zin door Mr Smeesters voorgesteld, zonder de betekenis der woorden te miskennen. Het is trouwens opmerkenswaardig dat Delahaye, die zijn commentaar « Le contrat d'affrètement fluvial » in 1937 uitgaf (met een lovende voorrede van Mr Constant Smeesters), en die sindsdien de enige auteur is gebleven die zich op de voorbereidende werken uitdrukkelijk beroept, onze mening betreffende de gewijzigde aard der liggelden deelt.

Sprekende over het door ons aangehaalde proces-verbaal zegt hij woordelijk:

« Ce texte est d'un intérêt capital.

» Il revient sur une erreur du passé, qui consistait à considérer les surestaries comme des dommages-intérêts.

» En outre, il définit leur nature juridique exacte.

» La jurisprudence française avait attribué aux surestaries la nature d'un accessoire du fret.

» En Belgique, comme en France, les surestaries sont dorénavant considérées comme un accessoire du fret. » (3)

De meest recente commentator, R. Deitz, spreekt zich uit in dezelfde zin (4), steunend ditmaal ook op de rechtspraak (5).

5. Wat echter wel gebeurde, is dat men tot op neder gemeend heeft de door ons beschreven gevolgtrekking uit die verandering van de aard der liggdagen, te mogen afwijzen op grond van art. 23 der wet. Men heeft gemeend in de woorden: « De liggdagen lopen onafgebroken door » een afwijking te vinden op het gemeen recht inzake schorsing door overmacht (6).

Deze stelling is niet houdbaar, want zij komt er op neer, zoals Delahaye zonder verpinken bekend, de overmacht (waarover de wettekst met geen woord rept) gelijk te stellen met de Zon- en feestdagen (waarover art. 23 alleen handelt). Het mag hierbij wel aangestipt worden dat deze schrijver nagelaten heeft de passage van het proces-verbaal betreffende het besproken artikel 23 te publiceren. Wij haalden deze echter reeds aan in onze vorige studie:

« Quant à l'art. 18 du projet de la Chambre de Commerce, il est conforme à la jurisprudence. » *En matière de navigation intérieure, les surestaries se calculent par jours entiers y compris les dimanches et jours fériés.* »

Het blijkt dus klaar hoezeer de tot dusver aanvaarde interpretatie van art. 23 der wet niet alleen strijdig is met het algemeen beginsel dat omwenteling van het risico der overmacht uitdrukkelijk moet bepaald worden, maar ook met de concrete bedoeling die het opstel verwekte.

6. Uit al het voorgaande zal reeds gebleken zijn hoe ongegrond de bewering is, volgens dewelke onze

mening enkel te verklaren zou zijn door de onvolledige publicatie der voorbereidende werken van de wet, en dus door onvoldoende documentatie. Wij hebben integendeel terzake juist de onvoldoende publicatie aangevuld, en daarop steunende, onze stelling uitgewerkt.

7. Tenslotte werd tegen onze opvatting nog betoogd dat zij aan de bepaling van art. 22 « een tegenstrijdige en, zeggen wij het, een bijna belachelijke betekenis » zou geven. Men zou inderdaad beoogd hebben door de nieuwe bepaling de schipper een voordeel te bezorgen, terwijl onze interpretatie hem uitsluitend nadeel zou bezorgen.

Is die voorstelling niet wat erg overdreven?

Keren wij nogmaals terug naar de tekst van het proces-verbaal. Er blijkt dat men de schipper heeft willen vrijstellen van de formaliteit der ingebrekestelling, maar dat men hiertoe de weg heeft gevolgd ener verandering van de aard der liggelden.

Dit is een feit dat men toch niet wegcijferen kan.

Het resultaat is toch wel in de overgrote meerderheid der gevallen een aanzienlijk voordeel voor de schippers, die aldus langs de gemakkelijke kant komen te staan. Enkel ondergaan zij in de gevallen van absolute overmacht, die toch altijd de uitzondering blijven, dezelfde gevolgen als deze, vroeger, en nu nog, voorzien voor de laad- of lostijd.

Die toestand is zo weinig belachelijk dat hij in Frankrijk reeds sinds lange jaren als regel wordt aanvaard. Hij is trouwens heel logisch en eenvoudig: Er is tijd voor laden of lossen tot de laatste liggdag. Ten einde echter, in het voordeel van de schipper, de inlander of de geadresseerde aan te zetten de werkzaamheden zo vroeg mogelijk te beëindigen, voorziet de overeenkomst een bijkomende vrachtprijs voor de zg. liggdagen. Er is m.a.w. een contractuele premie voor vlug laden of lossen. Het is dan ook vanzelfsprekend dat geen ingebrekestelling nodig is om het tarief der liggdagen op de gestelde datum in werking te stellen.

Weerhoudt men het schip echter langer dan de liggdagen, dan is er contractuele fout. Mits ingebrekestelling zal de schipper zijn, bij wijze van strafbeding (overliggelden) bepaald recht op schadevergoeding kunnen laten gelden. Het is dan ook eerst in deze laatste fase (overliggtijd) dat de omwenteling van het risico voor overmacht kan verantwoord worden.

Dr Jur. Marcel GOTZEN.

(1) C. Smeesters, De invloed van overmacht op het verschuldigd zijn van liggeld inzake rivierbevrachting, R.W. 1946/1947, 865-870.

(2) M. Gotzen, De invloed van overmacht ten aanzien van de berekening van laad- en lostijd, liggdagen en overligdagen inzake rivierbevrachting, R.W. 1946/1947, 801-810.

(3) Le contrat d'affrètement fluvial, n° 192.

(4) Manuel de droit fluvial, 1946, n° 264 en 266.

(5) H. R. B. Antwerpen, 12 December 1940, P.A. 1941, 139.

(6) Delahaye, n° 193.

RECHTSPRAAK

HOF VAN VERBREKING

2de Kamer. — 17 Februari 1947.

Voorzitter: M. Wouters.

Raadsheer-Verslaggever: M. de Clippele.

Advocaat-Generaal: M. Colard.

I. STRAFVORDERING. — EEDAFLEGGING DOOR GETUIGEN. — VOORGESCHREVEN OP STRAF VAN NIETIGHEID.

II. STRAFVORDERING. — EEDAFLEGGING DOOR DESKUNDIGE. — BEWOORDINGEN VAN DEN EED.

I. Luidens de artt. 155, 189, 317 van het Wetboek van Strafvordering is het afleggen van den eed door de

getuigen een substantieele pleegvorm, voorgeschreven op straf van nietigheid.

II. De deskundige moet den eed afleggen in de nauwkeurige en wel bepaalde bewoordingen, die door art. 44 van het Wetboek van Strafvordering zijn voorgeschreven. De eedformule is een substantieele pleegvorm, opgelegd teneinde de rechtzinnigheid en de onpartijdigheid van een deskundig verslag te waarborgen.

De Groeve Josephus t./Beheer van Financiën.

Het Hof;

Gelet op het bestreden arrest door het Militair Gerechtshof, zetelende te Gent, gewezen op 28 October 1946;

I. Wat de voorziening aangaat tegen de beslissing op de publieke vordering :

Over het middel ambtshalve opgeworpen : schending van artt. 44, 87, 106, 173 van het Wetboek van rechtspleging in strafzaken voor het leger te lande; artt. 155, 156, 189 en 317 van het Wetboek van Strafvordering;

Overwegende, dat de zittingsbladen van de terechtzittingen van den Krijgsraad van 28 Februari en van 1 Maart 1946 vermelden dat de getuigen : De Noose Godelieve, De Noose Frans en Van der Vurst Irma den eed niet gedaan hebben;

Overwegende, dat luidens artt. 155, 189, 317 van het Wetboek van Strafvordering, het afleggen van den eed door de getuigen een substantieele pleegvorm is, voorgeschreven op straf van nietigheid;

Overwegende verder, dat volgens het proces-verbaal der terechtzitting van den Krijgsraad van 28 Februari 1946, de heer Pauwels, die tijdens het vooronderzoek als deskundige aangesteld was geweest door den heer Krijgsauditeur, op deze terechtzitting na den eed afgelegd te hebben als getuige, onderhoord werd « ... na bovendien den deskundigen eed te hebben afgelegd... »;

Overwegende, dat deze algemeene melding aan het Hof niet toelaat na te gaan of deze eed wel afgelegd werd volgens de stipte en wel bepaalde bewoordingen, voorgeschreven door artikel 44 van het Wetboek van Strafvordering, bewoordingen die een substantieelen pleegvorm uitmaken, opgelegd ten einde de rechtzinnigheid en de onpartijdigheid te waarborgen van een deskundig verslag;

Overwegende, dat de taak van den heer Pauwels ter terechtzitting zich niet beperkt heeft tot deze van een getuige die rekening geeft van zijn vorig werk en van zijn bevindingen tijdens het vooronderzoek;

Overwegende immers, dat het proces-verbaal der terechtzitting verder vermeldt dat deze « getuigedeskundige » op interpellatie van de verdediging zijn meening te kennen geeft nopens het zakencijfer en nopens het niet bestaan van een terugbetaling van twee miljoen, welke beklaagde beweerde gedaan te hebben aan de Duitschers, zoodat de heer Pauwels ter terechtzitting tijdens dit mondeling onderzoek wel optrad als deskundige;

Overwegende, dat het proces-verbaal derhalve het bewijs moest leveren dat hij wel den eed afgelegd had, zooals voorgeschreven bij artikel 44 van het Wetboek van Strafvordering;

Dat bij gebrek aan dit bewijs de verklaring nietig is;

Waaruit volgt dat nietig zijn de rechtspleging voor den Krijgsraad en het beroepen vonnis van den Krijgsraad, geveld op voormelde verklaringen;

Overwegende, dat het Militair Gerechtshof, beslissende op stukken, na de straf van beklaagde herleid te hebben, voor het overige het beroepen vonnis bevestigd en aldus de nietigheid van dit vonnis overgenomen heeft;

Dat het bestreden arrest aldus de in het middel aangeduide wetsbepalingen geschonden heeft;

II. Wat de voorziening aangaat tegen de beslissing op de burgerlijke vordering :

Overwegende, dat de verbreking van de beslissing op de publieke vordering de verbreking medesleept van de beslissing op de burgerlijke vordering;

Om deze redenen :

Verbreekt het bestreden arrest;

Beveelt dat onderhavig arrest zal overgeschreven worden op de registers van het Militair Gerechtshof, zetelende te Gent, en dat melding er van zal gedaan worden op den kant van het vernietigd arrest;

Laat de kosten ten laste van den Staat;

Verwijst de zaak naar het Militair Gerechtshof, anders samengesteld.

NOOT: De Nederlandsche bewoordingen van den eed der deskundigen werd bij Koninklijk Besluit van 18 September 1894 als volgt bepaald: « Ik zweer mijn verslag te doen en mijn gevoelens te uiten in eer en geweten ».

HOF VAN VERBREKING

2de Kamer. — 3 Maart 1947.

Voorzitter: M. Wouters.

Raadsheer-Verslaggever: M. Simon.

Eerste Advocaat-Generaal: M. Hayoit de Termicourt.

RECHTEN VAN DE VERDEDIGING. — ZWAARDE-RE OMSCHRIJVING VAN DE TELASTLEGGING DOOR HET MILITAIR GERECHTSHOF. — VERZWARENDE OMSTANDIGHEID NOCH IN DE DAGVAARDING NOCH IN DE BESLISSING VAN DEN EERSTEN RECHTER WEERHOUDEN. — VERDACHTE DOOR DEN RECHTER IN BEROEP NIET GEWAARSCHUWD. — SCHENDING VAN DE RECHTEN DER VERDEDIGING.

Het Militair Gerechtshof schendt de rechten van de verdediging wanneer het een, noch in de dagvaarding, noch in de beslissing van den eersten rechter vermelde verzwarende omstandigheid ten laste van den verdachte heeft weerhouden en wanneer noch uit het aangevallen arrest noch uit eenig processtuk blijkt, dat aan den verdachte bekend werd gemaakt, dat hij zijn verweermiddelen moest voordragen tegen de zwaardere omschrijving van de telastlegging.

Deprez en cs. t./Beheer van Financiën.

Het Hof,

Gelet op het bestreden arrest, gewezen den 12den December 1946 door het Militair Gerechtshof, zetelende te Gent;

I. In zoover de voorzieningen gericht zijn tegen de beslissing op de publieke vordering :

A. Aangaande de voorziening ingesteld door Deprez Roger :

Over het middel tot verbreking, ambtshalve opgeworpen en gegrond op de schending der rechten van de verdediging :

Overwegende, dat aanlegger Deprez Roger, vervolgd wordt o.m. wegens de bij artikelen 113, 115, 118bis, 121bis van het Wetboek van Strafrecht voorziene misdaden en dat de eerste rechter hem wegens die betichtingen tot vijf jaar gevangenzitting veroordeeld heeft;

Dat het bestreden arrest beslist dat Deprez Roger op het oogenblik der feiten militair was, gevolglijk schuldig aan verraad, dat het dienvolgens bovenbedoelden beklagde veroordeelt tot tien jaar gewone hechtenis en tot de militaire degradatie;

Dat aldus het Militair Gerechtshof een noch in de dagvaarding, noch in de beslissing van den eersten rechter vermelde verzwarende omstandigheid ten laste van Deprez heeft weerhouden wanneer noch uit het bestreden arrest, noch uit eenig processtuk blijkt dat aan bovenbedoelden aanlegger bekend werd gemaakt dat hij zijn verweermiddelen moest voordragen tegen de alzo omschreven betichting;

Dat derhalve het Militair Gerechtshof de rechten van de verdediging heeft geschonden;

B. Aangaande de voorzieningen ingesteld door de overige aanleggers :

Overwegende, dat de substantieele of op straf van nietigheid voorgeschreven pleegvormen werden nageleefd en dat de uitgesproken veroordeelingen overeenkomstig de wet zijn;

II. In zoover de voorziening van D'Heere Gerard gericht is tegen de beschikkingen op de burgerlijke vordering ingesteld tegen dien aanlegger :

Overwegende, dat geen bijzonder middel tot verbreking wordt voorgesteld en dat het Hof er geen ambtshalve opwerpt;

Om die redenen :

Verbreekt de beschikkingen van het bestreden arrest aangaande Deprez Roger;

Verwerpt de voorzieningen ingesteld door Van de Velde Godelieve en D'Heere Gerard;

Beveelt dat onderhavig arrest zal overgeschreven worden op de registers van het Militair Gerechtshof, zetelende te Gent, en dat melding er van zal worden gemaakt op den kant van de gedeeltelijk vernietigde beslissing;

Veroordeelt aanleggers Van de Velde en D'Heere ieder tot een derde der kosten; laat het overige der kosten ten laste van den Staat;

Verwijst de zaak, alzo beperkt, naar het Militair Gerechtshof, anders samengesteld.

CORRECTIONEELE RECHTBANK TE OUDENAARDE

23 Mei 1946.

Alleenzetelend Rechter: M. De Groote.

Openbaar Ministerie: M. Dierick.

Pleiters: Mrs De Bisschop en Van Wetter.

I. STRAFRECHT. — AANSPRAKELIJKHEID VOOR VERWONDINGEN TOEGEBRACHT DOOR EEN HOND.

II. SCHADEVERGOEDING. — KOSTEN VAN HERSTELHEELKUNDE.

I. Wanneer iemand de kwaadaardigheid van zijn hond kent en het slachtoffer reeds een vorige maal door dezen hond was gebeten geworden, begaat hij het delict « bij gebrek aan vooruitzicht of voorzorg, doch zonder het inzicht om den persoon van een ander aan te randen, slagen of verwondingen aan het slachtoffer te hebben veroorzaakt », wanneer hij zijn hond onbewaakt en zonder muilband op straat laat dolen en het dier andermaal het slachtoffer verwondingen toebrengt.

II. Het slachtoffer dat in het aangezicht door den hond werd gebeten en daardoor blijvende litteekens heeft opgelopen, is gerechtigd tegenover de partij, die aansprakelijk is voor deze schade, de kosten te vorderen die voortspruiten uit de bijzondere herstelheeldkunde die alleen van aard is met zekerheid deze litteekens te doen verdwijnen.

Vandenheede t/ O.M.

Betichting :

A) Bij gebrek aan vooruitzicht of voorzorg, doch zonder het inzicht om den persoon van een ander aan te randen, slagen of verwondingen te hebben veroorzaakt aan Bodequin Simonne;

B) Bij samenhang : zijnen hond te hebben aangehitst of niet tegengehouden, wanneer hij de voorbijgangers aanvalt of vervoeft, zelfs als er geen kwaad of schade van volgt.

Aangezien het spruit uit de gegevens van het dossier, dat den 9 Juli 1945, om 21 uur, het kind Bodequin Simonne, aangevallen werd door den hond van verdachte;

Dat het dier op zeker oogenblik op het slachtoffer sprong, het ten gronde wierp en het vervolgens in het aangezicht beet;

Overwegende dat toen het feit zich voordeed, kwetstige hond rondzwierf op den openbaren weg, dat het niet is bewezen dat het dier voorafgaandelijk door het slachtoffer of diens makkers was aangehitst of getergd;

Overwegende dat dezelfde hond reeds enkele maanden te voren, namelijk tijdens het nieuwjaarsverlof 1944-45, het slachtoffer had gebeten en dat zulks ter kennis was van den verdachte, die toen het kind had verzorgd en beloofd had het noodige te doen om zulks in de toekomst te voorkomen;

Overwegende dat niettegenstaande dit eerste voorval, verdachte, die de kwaadaardigheid van zijn hond moest kennen, de noodige voorzorgen niet heeft getroffen om den toegang van het dier tot den openbaren weg te beletten en aldus te vermijden dat zijn hond de voorbijgangers zou aanvallen of kwetsen;

Overwegende dat de Rijkswacht ten andere bevestigt dat het dier geweldig is en niet te betrouwen valt; dat het op het oogenblik der feiten op de straat liep zonder voorzien te zijn van een muilband;

Overwegende dat verdachte laat gelden dat hij op den dag van het ongeval afwezig was en dus niet in staat was om zijn hond gade te slaan;

Maar overwegende dat als strafrechtelijk verantwoordelijkheid moet gesteld worden de eigenaar van een hond, die alhoewel afwezig op het tijdstip der feiten, nochtans verzuimd had van zijn dier aan een derden persoon toe vertrouwen, ofwel het te ketenen of op te sluiten; (Zie Goedseels : Comm. C. pén. art. 556, § 3, N° 2721; Crahay, Des Contrats de police, N° 304 en de twee aangehaalde Arr. Fr. Verbr. 15 Nov. 1843 en 3 October 1851; Vredegerecht Fos-ses, 3 Dec. 1924, J. Trib. 1925, Nr 88).

Overwegende dat, indien in het bedoeld geval de aanranding van het dier aan een persoon verwondingen veroorzaakt heeft, het feit van aard verandert en de telastlegging van slagen of verwondingen bij gebrek aan vooruitzicht of voorzorg van den verdachte uitmaakt (Nypels & Servais : Code pénal belge, t. IV, art. 556, § 3, Nr 1);

Aangezien de telastlegging A. ten laste van verdachte dienvolgens bewezen is, evenals de verdening B.;

Overwegende dat de feiten echter dagteekenen van 9 Juli 1945 en dat er meer dan zes maanden sindsdien verlopen zijn zonder dat de verjaring der openbare vordering ten aanzien van het feit B. tijdig onderbroken werd;

Om deze redenen :

Gelet op de artikelen 40, 41, 418, 420 S. W. B., art. 1, Wet van 31 Maart 1936, art. 1382, B. W. B., art. 21-23 Wet van 17 April 1878;

Rechtdoende op tegenspraak, veroordeelt verdachte voor feit A : tot 50 fr. + 60/10 of 15 dagen en tot de kosten;

Verklaart de openbare vordering uitgedoofd door verjaring voor feit B.;

En statueerende op den eisch van de Burgerlijke Partij :

Overwegende dat er geene betwisting kan bestaan aangaande de kosten van geneesheer en apotheker, welken ten deele gestaafd zijn door de voorgebrachte stukken, zijnde rekening van : Dokter Van Den Broeck, fr. 300,—; Apotheker Gripekoven en Tavernier 71,— fr.;

Dat de schade aan de kledingstukken mag geraamd worden op 350,— fr.;

Overwegende dat het werkverlet der moeder blijkt uit het getuigschrift van den werkgever, dat haar gemiddeld wekelijksch loon bedraagt : 728 fr.; zijnde vanaf 9-7-45 tot 14-8-45, vijf weken aan 728 fr. = 3640,— fr.;

Overwegende dat de reiskosten die het gevolg zijn van het ongeval moeten begrepen worden in de herstelling der stoffelijke schade (Goedseels : Indemn. dues aux vict. acc. dr. c., N° 116; Ber. Brussel 29-1-27, Rev. gén. Ass. Resp., 1927-40);

Overwegende dat het niet wederlegd wordt dat de moeder en het kind vier reizen hebben ondernomen naar Brussel om er den Dokter Coelst te raadplegen; dat zulks blijkt ten deele uit de voorgebrachte reisbiljetten en uit het medisch recept van Dokter Coelst, vermeld op de rekening der apotheek Gripekoven;

Dat het bedrag dezer kosten mag berekend worden als volgt :

1°) 4 reizen — heen en terug — aan 62 fr. per persoon, zijnde dus 4×124 fr. = 496 fr.

2°) 4 eetmalen geraamd op 60 fr. per persoon, zijnde 4×120 fr. = 480 fr.;

Samen 976,— frank;

Overwegend dat elke persoon recht heeft aan het behoud van zijn fysieke integriteit; (Civ. Brussel, 27-6-1932, Rev. gén. Ass. Resp., févr. 1934, p. 1436);

Overwegende dat wanneer in bepaalde gevallen het slachtoffer in een kliniek moet opgenomen worden om er bijzondere heelkundige behandelingen te ondergaan voor hare genezing, de van het ongeval aansprakelijke persoon den last van deze onkosten moet dragen in de mate dat de uitgaven verrechtvaardigd zijn; (Goedseels : Indemn. dues aux vict. des acc. du trav., N° 113, op. cit.);

Overwegende dat het niet ernstig kan betwist worden dat de blijvende littekens aan het slachtoffer door de beten van den hond op haar aangezicht veroorzaakt, in den huidige stand der therapeutische behandelingen slechts door een bijzondere herstelheilkunde kunnen verdwijnen;

Overwegende dat ter zake de burgerlijke partij een bestek van den chirurg, Dokter Coelst, voor eene wervelgriffeling voorgeeft, welke van aard zou zijn het slachtoffer op onzichtbare wijze in hare uiterlijke fysieke integriteit te herstellen en dat heer Dokter Coelst den goeden uitslag van deze therapie zou garandeeren;

Overwegende dat verdachte, bij mondelinge besluiten daartegen opwerpt dat eene radioelectrische behandeling door een chirurg specialist vermoedelijk van aard zou zijn hetzelfde resultaat op te leveren;

Overwegende dat echter verdachte aan de rechtbank geen bewijs voorlegt dat deze ontworpen therapeutische bewerking doelmatiger zou zijn, noch vooral dat de kosten derzelfde voordeliger zouden uitkomen voor verdachte;

Overwegende dat het bedrag van het bestek van Dokter Coelst behelst, niet alleen een esthetische bewerking, doch vooral de herstelling van eene geleedene schade; dat de eisch des aangaande derhalve niet kan gelijkgesteld worden met eene « actio ad futurum »;

Overwegende dat bedoeld bedrag dienvolgens als niet wederlegd en gerechtvaardigd moet aanzien worden en dient toegekend te worden zooals voorzien in het bestek zijnde : 19.575,— fr.;

Overwegende dat het slachtoffer ten gevolge van bloedverlies zeker is moeten overvoerd worden en dat de aangevraagde som van 1000 fr. niet als overdreven voorkomt;

Overwegende dat de zedelijke schade ex aequo et bono mag geschat worden als volgt :

1°) voor het kind : 6.000,— fr.;

2°) voor de ouders : 2.500,— fr.;

Om deze redenen :

Alle andere of tegenstrijdige besluiten verwerpen de veroordeelt verdachte te betalen aan de Burgerlijke partij, ten titel van schadevergoeding en als slotsom het gezamenlijk bedrag van 34.412,— fr. met de vergeldende intresten vanaf 9 Juli 1945 tot heden, en de gerechtelijke intresten en de kosten

van aanstelling ongeminderd de registratierechten op onderhavig vonnis verschuldigd;

Verwerpt het overige van den eisch der burgerlijke partij als ongegrond.

CORRECTIONEELE RECHTBANK TE LEUVEN

3e Kamer. — 20 Maart 1947.

Voorzitter : M. Rubbrecht.
O. M. : M. Declercq.

GEWIJSDE IN STRAFZAKEN. — DEFINITIEVE VEROORDELING TOT EEN HOOFDSTRAF. — NIEUWE VORDERING STREKKENDE TOT DE TOEPASSING ENER BIJKOMENDE STRAF (BIJZONDERE VERBEURDVERKLARING). — NIET ONTVANKELIJK.

Er bestaat geen enkele wetsbepaling, krachtens dewelke de publieke vordering « pro parte » zou blijven voortbestaan, wanneer de rechtbank de wet verkeerd toepast door na te laten zich uit te spreken over de bijzondere verbeurdverklaring of de teruggave van een in beslag genomen voorwerp; de publieke vordering, die uit een misdrijf ontstaat, vormt een geheel, dat ineens ontstaat en ineens vervalt.

De bijzondere verbeurdverklaring van een voorwerp, dat gediend heeft om een misdrijf te plegen of te voltooien, is een bijkomende straf, die door de rechter slechts samen met de hoofdstraf kan opgelegd worden.

O. M. t/ Smets, Ludovicus.

Veroordeeld door vonnis van gezegde Rechtbank dato 28 Februari 1946, tot een gevangenisstraf van drie maanden en een geldboete van 26 fr. × 7 of acht dagen : uit hoofde van te Kessel-Loo, kanton Leuven, in de loop van 1945, doch voor 21 Juli 1945 : om het wanbedrijf te hebben uitgevoerd of aan de uitvoering er van rechtstreeks te hebben medegewerkt, of door welke daad ook tot de uitvoering zodanige hulp te hebben verleend dat zonder zijn bijstand het wanbedrijf niet kon gepleegd worden, weggenomen, verduisterde of met behulp van een misdaad of van een wanbedrijf verkregen steenkolen te hebben geheeld ten nadeele der Belgische Spoorwegen;

Om te hooren beslissen over de bestemming die zal gegeven worden aan het rijwiel, eigendom van gedaagde en hetwelk inbeslaggenomen werd op 21 Juli 1945 als hebbende gediend tot het plegen van het misdrijf;

Gezien de stukken van het onderzoek;

Gezien de dagvaarding;

Gehoord het Openbaar Ministerie in zijn vordering, strekkende tot verbeurdverklaring van het in de dagvaarding bedoeld rijwiel, en de gedaagde in zijn verweer, door hem zelf voorgedragen in het Nederlands;

Gezien de uitgifte van het op tegenspraak gewezen en thans in kracht van gewijsde gegaan vonnis d.d. 28 Februari 1946, waarbij gedaagde wegens heling van steenkolen ten nadeele der N.M.B.S. werd veroordeeld tot een gevangenisstraf van drie maanden en een geldboete van 26 frank, verhoogd met 60

opdecieinen, of een vervangende gevangenisstraf van acht dagen, alsmede tot vier vijfden der proceskosten solidair met een andere veroordeelde;

Overwegende dat de dagvaarding van 23 Februari 1946, die tot voormeld vonnis leidde, de publieke vordering die was ontstaan uit het feit wegens hetwelk gedaagde werd veroordeeld in haar geheel heeft aanhangig gemaakt en dat deze vordering dan ook geheel is vervallen op den dag waarop dit vonnis, door het verlopen der termijnen van hoger beroep, in kracht van gewijsde is gegaan;

Overwegende dat geen enkele wetsbepaling de mening steunt, dat de publieke vordering « pro parte » zou blijven voortbestaan wanneer de rechtbank op een vroegere dagvaardiging beslissende, wellicht verkeerd de wet toepaste door na te laten zich uit te spreken over de bijzondere verbeurdverklaring of teruggave van een inbeslaggenomen voorwerp; dat de publieke vordering die uit een misdrijf ontstaat een geheel vormt, dat ineens ontstaat en ineens vervalt;

Overwegende dat de bijzondere verbeurdverklaring van een rijwiel, dat gediend heeft om een heling te plegen of te voltooien, een bijkomende straf is die door de rechter slechts samen met de hoofdstraf opgelegd kan worden; dat in een rechtsstaat de straffen niet alleen door de wet voorzien moeten zijn maar bovendien op de uitdrukkelijk door de wet aangeduide wijze dienen opgelegd;

Overwegende verder, dat de wet de arresten en vonnissen niet alleen in kracht van gewijsde laat gaan om, in het openbaar belang, de uitvoerbaarheid ervan te verzekeren, maar ook om aan de burgers te waarborgen, dat er naar aanleiding van hun strafbare gedragingen, slechts een rechtspleging zal worden ingesteld en dat zij na een definitief geworden rechterlijke beslissing wegens dezelfde feiten niet meer zullen worden verontrust;

Overwegende bovendien dat, waar het Openbaar Ministerie tegen het vonnis van 28 Februari 1946 geen hoger beroep heeft aangetekend, het inwilligen der huidige vordering voor gevolg zou hebben de termijnen voorzien bij artikel 203 van het wetboek van strafvordering te ontduiken en aan de rechtbank, in een soort tweede aanleg, de beoordeling van haar eigen vonnis op te dragen, wat strijdt met de grondregelen der Belgische Rechtspleging;

Overwegende dat men ter zake ook vruchteloos de regelen zou inroepen die de rechtspraak uit art. 518 van het wetboek van strafvordering heeft afgeleid ten aanzien van de uitlegging en de verbetering van rechterlijke beslissingen in strafzaken; dat het vonnis van 28 Februari 1946 duidelijk is en geen uitleg behoeft, zowel wat de indentiteit van de veroordeelde, de qualificatie van het misdrijf als de opgelegde straffen betreft; dat er in dit vonnis ook geen materiële vergissingen zijn gesloten die verbetering vergen, maar dat de huidige vordering er integendeel toe strekt de gedaagde alsnog te doen veroordelen tot een bijkomende straf die hem bij het eerste vonnis niet werd opgelegd;

Overwegende dat de ruime bewoordingen der

dagvaardiging: « om te hooren beslissen over de bestemming die zal gegeven worden aan het rijwiel... » er op wijzen dat het Openbaar Ministerie, zo de rechtbank zou menen de verbeurdverklaring niet te moeten uitspreken, de mogelijkheid voorziet de teruggave van het inbeslaggenomen voorwerp te zien bevelen; dat echter om de hierboven gemelde redenen, betreffende de kracht van het gewijsde en de aanleg, ook dit niet meer kan geschieden; dat overigens het Openbaar Ministerie geen toelating van de rechtbank behoeft om de teruggave van zaken, wier verbeurdverklaring niet bij vonnis werd bevolen, te benaarstigen; dat dienvolgens de vervolgende partij bij een dergelijke vordering geen belang heeft;

Om deze beweegredenen en bij toepassing der artikelen 194 van het wetboek van strafvordering; 2, 11, 12, 13, 14, 31, 32, 34, 35, 36, 37 en 41 der wet van 15 Juni 1935 door de voorzitter aangeduid.

Verklaart de Rechtbank de vordering niet ontvankelijk en legt de kosten er van ten laste van de Staat.

Noot. — Volgens een eerste opvatting, die ook de grondslag is van bovenstaand vonnis, belet het gewijsde in strafzaken iemand tweemaal voor dezelfde zaak te dagvaarden, ook al had het eerste vonnis de wet verkeerd toegepast. (Cfr. J. J. HAUS. *Principes généraux du droit pénal belge*, 3de uitg., Gent, 1879, dl. II, 497-500 en vooral noot 4 o, p. 498.)

Daartegenover staat de opvatting dat de rechtbank, die nallet een verplichtende bijkomende straf op te leggen, haar rechtsmacht niet heeft uitgeput en dienvolgens, door een later vonnis deze leemte mag aanvullen. (Brussel, 29 Maart 1911, *Pasicrisie*, 1911, II, 234.)

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE GENT

3de Kamer. — 21 November 1946.

Voorzitter: M. Voortman.

Rechters: M.M. Reyniers en Van Hoorebeke.

Referendaris: M. Cloquet.

Pleiters: Mrs Van Bruane en Théry, loco Mr G. Jenné.

I. FEITELIJKE VENNOOTSCHAP ONDER GEMEENSCHAPPELIJKE NAAM. — VENNOTEN SOLIDAIR AANSPRAKELIJK VOOR DE VERBINTENISSEN DER VENNOOTSCHAP.

II. PRIJSBEHEERSCHING. — GEEN ANALOGISCHE TOEPASSING VAN PRIJS BEHEERSCHENDE BESLUITEN. — BESLUITWET VAN 27 OCTOBER 1939. — BEOORDEELING VAN HET ABNORMAAL KARAKTER DER PRIJZEN.

I. De personen, die een feitelijke vennootschap vormen onder gemeenschappelijke naam, zijn solidair aansprakelijk voor de verbintenissen van deze vennootschap. Een contract gesloten zonder tussenkomst van een der vennoten maar namens de vennootschap is bindend voor alle vennoten. Zelfs de verbintenissen, die door een vennoot, onbevoegd maar binnen de perken van zijn schijnbare macht worden aangegaan, verbinden de vennootschap ten aanzien van derden, die ter goeder trouw hebben gehandeld.

II. De besluiten betreffende de prijsbeheersching moeten eng geïnterpreteerd worden, daar zij de vrijheid van den handel beperken en strafrechtelijke sancties voorzien; zij mogen derhalve niet bij analogie worden toegepast.

De besluitwet van 27 October 1939, gewijzigd bij besluit van 30 Augustus 1944, bepaalt dat de Hoven en Rechtbanken het abnormale karakter van de prijzen beoordeelen. Alle officiële prijzen zijn niet noodzakelijkerwijze normaal; zij zijn het o.m. niet telkens geen rekening werd gehouden met den werkelijke kostprijs of wanneer zij opzettelijk op zeer laag peil werden vastgesteld en de staat aan den producent een premie betaalt ter compensatie van den te lagen officiële prijs.

De Sutter t./ Vanmechelen en Otten.

Overwegende, dat De Sutter tegen beide verweerders, elk voor het geheel, de betaling vordert van 27.296 fr. als saldo van den prijs eener levering van voederbeeten op 23 November 1945 gedaan;

Overwegende, dat Vanmechelen niet betwist voormelde som te moeten betalen; hoofdelijk met Otten als vennoot met dezen laatste;

Overwegende, dat Otten staande houdt, eerstens dat het koopcontract door Vanmechelen alleen werd gesloten en dat bijgevolg hij alleen den prijs verschuldigd is; ten tweede dat de prijs der waar overdreden is;

Wat betreft de verbintenis ten aanzien van Otten:

Overwegende, dat het vaststaat dat Otten en Vanmechelen eene feitelijke vennootschap hebben gevormd onder gemeenschappelijke naam;

dat de zetel der bedrijvigheid van bedoelde vennootschap gevestigd was te Zepperen, in de woonst van Otten;

dat eischer bijgevolg gerechtigd is beide verweerders te beschouwen als vennoten in gezamenlijke naam, solidair verantwoordelijk voor de verbintenissen van hunne vennootschap (Handelsrechtbank Gent, 13 Maart 1937, J.C.F. 1937, bl. 59);

Overwegende, dat Vanmechelen vanaf den 5en Januari uit Zepperen met eischer correspondeerde nopens het kwestieus koopcontract op schrijfpapier dragende ten hoofde de gemeenschappelijke benaming « Vanmechelen en Otten »; dat bedoelde brieven klaarblijkelijk geschreven zijn in naam van de vennootschap;

dat, wat nu aangaat, als bijzonder kenschetsend dient aangehaald te worden de bewoordingen van het schrijven van 28 Maart 1946, waarin Vanmechelen niet alleen het meervoud « wij » gebruikt, doch ook van zich zelf spreekt in den derden persoon: « wij ontvingen uw schrijven van den 16en jl. pas heden en wel om reden gezien Vanmechelen thans in Zepperen, bij Otten verblijft... »;

Overwegende, dat de vennootschap tusschen verweerders heeft bestaan en bijgevolg verweerders insgelijks gehouden zijn het kwestieus koopcontract uit te voeren;

Overwegende dat het zonder belang voorkomt dat Otten geen deel zou genomen hebben aan het sluiten van bedoeld contract, zooals hij het staande houdt, in strijd met de bewering van Vanmechelen;

dat het volstaat dat het contract na zijne vorming door de vennootschap overgenomen werd om de vennoten tot zijne uitvoering te verplichten;

Overwegende, dat de brieven door Vanmechelen geschreven als deelgenoot, genoegzaam deze overname door de vennootschap bewijzen;

Overwegende, dat Otten beweert dat met bewuste brieven te schrijven Vanmechelen misbruik zou hebben gemaakt van het firmapapier der vennootschap; doch dat, moest dit echt wezen, dit feit aan eischer niet kan tegengesteld worden;

dat inderdaad de vennooten in gezamenlijken naam individueel de macht hebben om namens de vennootschap alle daden te stellen welke niet ter kennis van de derden gebracht werden, als vallende buiten hunne bevoegdheid;

dat de verbintenissen welke — zelfs bij misbruik — aangegaan worden door den beheerder van eene vennootschap binnen de perken van zijne schijnbare macht de vennootschap verbindt ten opzichte van de derden, die ter goeder trouw gehandeld hebben; (zie Handelsrechtbank Gent, 9 Maart 1932, J.C.F. 1932, blz. 32; bevestigd door het Hof van Beroep te Gent, 6 Juli 1933, J.C.F. 1933, blz. 143; Handelsrechtbank Gent, 4 Juni 1932, blz. 179);

dat, zooals de laatste hierboven aangehaalde beslissing het verklaart, het er op zou neerkomen de oneerlijkheid in handelszaken te beloonen moest aan de deelgenooten het recht erkend worden, naar gelang zij het voor hen nuttig vinden of niet, de zaken goed of af te keuren die een beheerder hunner vennootschap met schijnbare macht heeft geklonken;

Wat betreft den prijs :

Overwegende, dat Otten beweert dat de prijs van 700 fr. de 1.000 kgr. overdreven is en onwettig ten aanzien der wettelijke prijsregeling;

dat hij daaruit afleidt dat de Rechtbank zich onbevoegd zou moeten verklaren, doch geen reden aangeeft om die gevolgtrekking te verrechtvaardigen;

Overwegende, dat Otten het besluit van 30 Mei 1945 inroept dat voor suikerbeeten den officieelen prijs van 550 fr. per 1.000 kgr. vaststelt;

Overwegende, dat dit besluit van enge interpretatie is, omdat het de vrijheid van den handel beperkt en overigens strafrechterlijke sancties voorziet;

dat het dienvolgens bij analogie niet mag uitgebreid worden tot de voederbeeten, waarvan het niet spreekt;

Overwegende, dat Otten ook de besluitwet van 27 October 1939 inroept, die het verkoopen van elke waar verbiedt tegen abnormale prijzen;

dat bedoelde besluitwet gewijzigd bij besluitwet van 30 Oogst 1944 voorziet, dat de Hoven en Rechtbanken over het abnormale karakter van de prijzen zullen oordeelen;

Overwegende, dat het aan dengene, die van bedoeld abnormaal karakter gewag maakt, behoort het bewijs van de beweerde prijsopschroeverij voor te brengen;

dat Otten in gebreke blijft te bewijzen dat de prijs van 700 fr. in November 1945 voor voederbeeten abnormaal was;

dat dit bewijs niet spruit uit het louter feit dat de officieele prijs voor suikerbeeten in Mei 1946 op 550 fr. werd vastgesteld;

dat, om bedoelden prijs als vergelijkingspunt te mogen gebruiken, Otten eerst zou hoeven te bewijzen dat de officieele prijs, waarop hij zich beroept, een normale prijs is;

dat inderdaad alle officieele prijzen niet noodzakelijk normaal zijn; dat zij het niet zijn o.a. telkens zij geen degelijke rekening houden met den kostenden prijs of indien zij opzettelijk op zeer laag peil vastgesteld worden, omdat de Staat op zich neemt aan den producent een premie te betalen om de ontoereikendheid van den officieelen prijs te compenseeren;

Om deze redenen :

De Rechtbank;

Makende melding...=... nageleefd werden;

Alle andere of meer omvattende besluiten van de hand wijzende;

Verklaart zich bevoegd om over de zaak te beslissen;

Verklaart de vordering ontvankelijk en gegrond;

Verwijst dienvolgens verweerders solidair tot betaling aan eischer van de som van 27.296 fr. met de gerechtelijke intresten;

Verwijst verweerders solidair in de kosten van het geding.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE AALST

21. Januari 1947.

Referendaris : M. J. Van den Bergh.

Pleiters : Mrs Beeckman en De Baerdemaecker.

ARBITRAGE. — VRIJWILLIGE AANVAARDING DER BEVOEGDHEID VAN DE SCHEIDSRECHTERLIJKE COMMISSIES DER N.L.V.C. — NIETIGVERKLARING VAN DE OPRICHTING DER SCHEIDSRECHTERLIJKE COMMISSIES. — GEVOLGEN. — TOEPASSING VAN ARTT. 1009 EN 1023 W.B.R.

Wanneer partijen op grond van een vrijwillig gesloten compromis de scheidsrechterlijke commissies der N.L.V.C. bevoegdheid hebben verleend om over een tussen hen hangend geschil te beslissen, heeft het door de Besluitwet van 5 Mei 1944 nietigverklarde Besluit van 30 Juli 1941, waarbij de scheidsrechterlijke commissies werden opgericht, niet tot grondslag gediend van de scheidsrechterlijke beslissing maar wel de wil der partijen. Het is zonder belang, dat partijen zich onderworpen hebben aan de vormen van rechtspleging, voorzien door het nietig besluit van 30 Juli 1941, vermits deze vormen krachtens art. 1009 W. B. R. door hun vrije wil werden gekozen.

Wanneer de partijen de gekozen rechtspleging niet meer kunnen voortzetten (in casu werd in beroep nog geen beslissing geveld), dienen zij art. 1023 W. B. R. toe te passen, waarin het beroep van scheidsrechterlijke beslissingen is geregeld.

Jozefina De Schepper t/ Frans en Emile van Cauwenberghe.

Overwegende dat de eiseres, op 20 Augustus 1942, aan de verweerders een boomgaard pruimen heeft verkocht op hout; dat de vordering er toe strekt de verweerders hoofdelijk te doen verwijzen in betaling ener som van 82.000 frank, als overschot verschuldigd op de aankoop prijs, met de interesten aan 5,5 % sedert 9 September 1942, de gerechtskosten ontstaan naar aanleiding van het beslag tot bewaring gelegd ingevolge toelating van de heer Voorzitter der Rechtbank van Koophandel te Aalst d.d.

10 September 1942, de kosten ontstaan uit een scheidsrechterlijke beslissing zoals registratie- en provisiekosten, de rechterlijke interessen en de kosten van het huidig geding;

Ontvankelijkheid :

Overwegende dat de verweerders opwerpen dat het huidig geding reeds beslecht werd door de Scheidsrechterlijke Commissie van eerste aanleg der N. L. V. C. en daarna hangend is geweest voor de Scheidsrechterlijke Commissie van Beroep der N. L. V. C., welke op hare beurt, heel waarschijnlijk, een beslissing heeft getroffen;

Overwegende dat de verweerders aldus het recht van gewijsde als middel van niet-ontvankelijkheid inroepen;

Overwegende dat overeenkomstig de artikelen 34, par. 3 en 25 van het Besluit van 30 Juli 1941 de uitspraak van de Scheidsrechterlijke Commissie van Beroep der N. L. V. C., door de zorgen van de griffier, binnen de acht dagen na de uitspraak, door aangetekend schrijven aan de partijen moest betekend worden; dat het feit dat die betekening aan geen der twee partijen werd gedaan voldoende bewijst dat er geen uitspraak door de Scheidsrechterlijke Commissie van Beroep der N. L. V. C. werd geveld;

Overwegende echter dat in eerste aanleg de Scheidsrechterlijke Commissie der N. L. V. C. uitspraak deed; dat de eiseres opwerpt dat het wetsbesluit van 5 Mei 1944 in zijn artikel 1-A-9 en 1-C nietig verklaart het besluit van 27 Augustus 1940 betreffende de oprichting van een Nationale Landbouw- en Voedingscorporatie en alle besluiten die op dit van 27 Augustus 1940 gesteund zijn, in het bijzonder dit van 30 Juli 1941 dat de Scheidsrechterlijke Commissies opricht; dat zij uit de nietigheid van het Besluit van 30 Juli 1941 het gevolg trekt dat ook de beslissing door de Scheidsrechterlijke Commissie van eerste aanleg der N. L. V. C. tussen partijen getroffen nietig is;

Maar overwegende dat die gevolgtrekking niet gerechtvaardigd is; dat het, immers, niet ingevolge een nietig besluit is dat de partijen van rechtswege aan de bevoegdheid der Scheidsrechterlijke Commissie waren onderworpen, maar ingevolge een compromis door de partijen genaamtekend, waarbij hun vrije wil die Scheidsrechterlijke Commissie der N. L. V. C. bevoegd heeft gemaakt voor hun geschil; dat bijgevolg de nietige besluiten niet als grondslag dienden van de scheidsrechterlijke beslissing maar de wil der partijen; dat het zonder belang is dat partijen zich onderworpen hebben aan de vormen van rechtspleging voorzien door het nietig besluit van 30 Juli 1941; dat, immers, artikel 1009 W. B. R. hen toelaat die vormen zelf te bepalen en voor hen de voorschriften van het besluit van 30 Juli 1941 geldig werden niet als wettelijk voorschrift maar als vormen door hun vrije wil gekozen;

Overwegende dat de partijen de gekozen rechtspleging niet meer kunnen voortzetten; dat zij daarom artikel 1023 W. B. R. dienen toe te passen dat het beroep van scheidsrechterlijke beslissingen voorziet (Garsonnet et Cézard-Bru VIII, 308 en 312);

Overwegende dat voor het opmaken van het

exploot en de andere akten van rechtspleging artikel 2 der wet van 15 Juni 1935 werd toegepast;

Om die redenen :

De Rechtbank, alle tegenstrijdige en meer omvattende conclusiën verwerpende, verklaart de eis niet ontvankelijk; verwijst de eiseres in de kosten, deze door de verweerders gemaakt bedragende tot op heden de som van tien frank.

Noot. — De door dit vonnis aanvaarde oplossing lijkt o.i. de juiste te zijn. De afschaffing of de nietigverklaring ener wet, waarbij een arbitrale procedure werd ingesteld, brengt de nietigheid van het compromis niet mede, indien deze overeenkomst voldoet aan de vereiste van art. 1009 W.B.R. (Zie: R. Van Lennep: *Handleiding voor het Scheidsgerecht*, p. 23 e.v.)

Betreffende het beroep zegt het vonnis niet, of partijen zich verplicht hadden dit voor een arbitraal college te brengen. In dit geval zijn de algemene beginselen van toepassing. (Zie: R. Van Lennep, a. w., p. 146.)

INGEZONDEN BIJDAGEN

« De la Confection vicieuse des lois ... »

In het Staatsblad van 14 Maart 1947 verscheen een Besluit van 8-3-47 waarbij het Wetboek en de Algemeene Verordening op de met het zegel gelijkgestelde taxes gewijzigd en aangevuld worden.

Het Besluit omvat in zijn art. 5 D gegevens nopens de taxes te heffen op den verkoop van gedroogde, gerookte, gezouten of anders verduurzaamde haring en sprot.

In hetzelfde art. D 3° wordt bepaald «... is de forfaitaire taxe Vorderbaar uit hoofde van alle verkoopen van haring en sprot, gedroogd, gerookt, gezouten of anders verduurzaamd, welke gedaan worden door de in deze paragraaf bedoelde nijveraars *al mocht de koopwaar door hen onveranderd wederverkocht worden* ... »

De toepassing van dergelijken wettekst zou aanleiding geven tot de meest absurde toestanden.

Inderdaad veronderstellen wij dat een rookerinvoerder of een inlegger-invoerder gezouten haring zou invoeren en verhandelen.

Dan zou de nijveraar-invoerder slechts 4,50/00 betalen bij de douane.

Indien dezelfde invoer zou gedaan worden door een handelaar dan zou deze 90/0 moeten betalen.

Deze opvatting zou verdedigbaar zijn in den zin van aanmoediging van de Belgische nijverheid doch daar is geen sprake van want hooger zagen we dat art. 5 D 3° bepaalt: «... al mocht de koopwaar onveranderd door hen weder verkocht worden ».

Indien dus een nijveraar beschikkend over een rookerij invoert en den ingevoerden visch weder verkoopt zonder bewerking, dan geniet hij uitsluitend wegens zijn kwaliteit van nijveraar van zeer groote fiscale voordeelen.

Practisch komt een dergelijke regeling er op neer den invoerder-handelaar uit te schakelen, daar het verschil tusschen 4,50/00 en 90/0 in de praktijk per ton een verschil maakt van $\pm$ 85 tot 90 fr., méér te betalen door den handelaar dan door den nijveraar en optredend beiden in dezelfde voorwaarden.

Het ware dan ook wenschelijk dat dergelijke wettekst bij hoogdringendheid zou worden gewijzigd.

BIBLIOGRAPHIE

PAUL SCHEURER : *Le contrat de garage et les obligations qui en dérivent*. Préface de RENE PIRET. — Bruxelles, Jaric, 1945, 279 p.

Een algemeene verhandeling over het juridische statuut van den garagehouder, over zijn betrekkingen met de klanten en zijn aansprakelijkheid tegenover derden ontbrak in de Belgische rechtsliteratuur. Het werk van Mr Paul Scheurer vult deze leemte aan.

In een eerste deel onderzoekt hij de rol van den garagehouder als bewaarder; hierin worden behandeld het economisch concept van de garage, de juridische aard van het garagecontract, de bronnen en de bestanddeelen, het karakter en de inhoud daarvan, en verder de algemeene theorie van de burgerlijke aansprakelijkheid en enkele practische gevallen van aansprakelijkheid. De studie van het contract van herstelling en van onderhoud der voertuigen, van het contract van «depanneering», van het koop- en huurcontract vormt het voorwerp van het tweede deel. In het laatste deel werden de ter zake toepasselijke en toegepaste wetten, reglementen en overeenkomsten opgenomen.

Ofschoon Mr Scheurer vooral een practische handleiding heeft willen leveren, worden daarin niettemin verschillende juridische problemen gesteld en besproken, die eens te meer aantoonen, dat het recht een levend iets is. Zijn werk is meer dan een eenvoudige commentaar.

E. M.

JACQUES E. DUVAL : *Des notions de contrainte morale et d'état de nécessité appliquées aux crimes et délits contre la sûreté de l'état*. — Bruxelles, Etablissements Emile Bruylant, 1945, 26 p.

In deze brochure heeft Mr Duval de geschriften, die in België en Frankrijk over den noodtoestand in het strafrecht werden gepubliceerd, synthetisch samengevat en belicht.

E. M.

MEDEDEELING

CONGRES DER PICARDISCHE, WAAISCHE EN VLAAMSCHE RECHTSHISTORICI TE BERGEN van 12 tot 14 April 1947

De « Société d'histoire du droit des pays flamands, picards et wallons » heeft haar eerste congres sedert de bevrijding van 12 tot 14 April te Bergen (Mons) gehouden. Het congres ging door in de groote zaal van het Provinciaal Bestuur, onder voorzitterschap van Prof. R. Monnier, hoogleeraar aan de Sorbonne te Parijs, in aanwezigheid van gouverneur en burgemeester en van ongeveer vijftig rechtshistorici uit België en Noord-Frankrijk.

Na de begroetingen van den gouverneur der provincie, van Prof. Monnier namens Frankrijk en van Prof. Harsin namens België, werden verschillende referaten gehouden. A. Arnould, archivaris aan het Staatsarchief te Bergen, sprak over het hoofdgeld als belasting-nieuwigheid in de XVIde eeuw; L. Verriest, eere-archivaris aan het Staatsarchief en thans archivaris te Ath, over het recht van de doode hand in het land van Aalst; abbé P. Bertin (Pas-de-Calais) over de stads-reglementen van Aire op de Lele, en Marcel Prevost, hoogleeraar aan de rechtsfaculteit te Rijsel, over de gerechtelijke verkiezingen te Rijsel in 1789.

In den vooravond waren de congresleden de gast van het stadsbestuur en 's avonds van Mr Losseau, voorzitter van de « Société des Sciences du Hainaut ».

De tweede congresdag bestond uit een interessante autocar-excursie naar Belœil, Ath, Soignies en Ecaus-sines-Lalaing, alwaar de congressisten op het kasteel van graaf Adrien van der Burch werden ontvangen.

Op den laatsten congresdag werden referaten gehouden door M. Yans, archivaris van het Stadsarchief van Luik, over de repressie van de schaking in het Luiker recht; door J. F. Lemarignier, hoogleeraar aan de rechtsfaculteit te Rijsel, over de Merovingische en Karolingische privaatrechtelijke acten van de abdij van Saint-Bertin; door J. Imbert, advocaat te Bois-Colombes (Seine), over het juridisch statuut der mid-deleeuwsche hospitalen in Noord-Frankrijk; door C. Lepointe, hoogleeraar aan de rechtsfaculteit te Rijsel, die lezing gaf van het referaat van Noel Dupire, eereleeraar aan het Lycée Pasteur, over enkele taaleigenaardigheden der charters van Saint-Wandru; door G. Chernier, hoogleeraar aan de rechtsfaculteit te Dijon, over de evolutie van de doodenacte in enkele streken van Noord-Frankrijk (XIIIste—XIIIde eeuw), en tenslotte door Pietreson de Saint-Aubin, hoofd-archivaris van het Noorderdepartement en voorzitter der « Commission Historique du Nord », over verschillende formulier- en rechtsboeken van de kerk van Kamerijk.

Het congres mag werkelijk geslaagd heeten. De verschillende referaten gaven aanleiding tot zeer vruchtbare gedachtenwisselingen, waaraan deelgenomen werd o.a. door den bekenden « doyen d'âge » der vereeniging, Georges Espinas, Vercauteren en Harsin, hoogleeraren aan de universiteit te Luik, Bonenfant, hoogleeraar aan de universiteit te Brussel, Fr. Blockmans, archivaris der stad Antwerpen, Jan Dhondt, docent aan de universiteit te Gent, abbé Lestocquoy, archivaris van het bisdom Atrecht, enz.

Betreurd werd de afwezigheid van rechtshistorici uit Nederland. Ten bate van de rechtshistorische wetenschap in het algemeen en van die der oude Nederlanden in het bijzonder, ware uitbreiding van het contact met Nederland zeer gewenscht. De « Société d'histoire du droit des pays flamands, picards et wallons » beschouwt immers het geheele geographische gebied der Nederlanden als haar werkterrein.

L. Th. MAES.

TIJDSCHRIFTEN

NEDERLANDSCH JURISTENBLAD. — Jaargang 1947, afl. 15 - 12 April 1947. — Mr. M. V. Polak, De aansprakelijkheid van den bondstaat voor zijn deelstaten. — Opmerkingen en mededeelingen: Mr. H. H. Schippers, Een historische terugblik in verband met recente gebeurtenissen. — Mr. E. J. Offerhaus, Het begrip arbeider in de Kinderbijslagwet. — Criminologische Lezingen. — Utrecht. — Rechtspraak van de week. — Boekaankondigingen. — Tijdschriften. — Berichten.

WEEKBLAD VOOR PRIVAATRECHT NOTARIS-AMBT EN REGISTRATIE. — Zaterdag, 12 April 1947. — 78ste Jaargang nr 3977. — Prof. Mr. T. J. Dorhout Mees, Behoeven de bepalingen in het W. v. K. betreffende verzekerbare en verzekerde waarde wijziging, en zoo ja, in welken zin? Mr. J. M. I. A. Simons, Wettiging met hindernissen. — Tijdschriften. — Rechtsvragen. — Berichten en Mededeelingen. — Broederschap der candidaat Notarissen. — Benoemingen. — Overlijden, enz.